

BULLETIN

Oudheidkundig Cultuurhisto-
risch Genootschap Landgraaf

Juni 1989

nr. 2

5de Jaargang

We hebben een nieuwe voorzitter.

Op onze laatste ledenvergadering werd, met algemene stemmen Ir. W.P. Ringens gekozen als voorzitter.

Hij is in Landgraaf geen onbekende.

Op de volgende bladzijde is hij even aan 't woord.

Wij hopen allen dat hij lang de zware taak van voorzitter van het O.C.G.L. zal vervullen.

Van onze oud-voorzitter dhr. M. Derks nemen we ongaarne afscheid. Hij was een pracht voorzitter.

Jammer dat zijn gezondheid hem dwong afscheid van ons te nemen.

Wij hopen hem dikwijls op onze bijeenkomsten te ontmoeten en wensen hen een goede gezondheid toe.

Het Jaarboek 1988 van het O.C.G.L. loopt niet erg vlot.

Wat de oorzaak hiervan is, daar kunnen we niet achter komen.

Aan de prijs kan het niet liggen, f.12,50 is te goedkoop.

De inhoud kan het ook niet zijn want zij die er een kochten zijn vol lof.

Wie kan ons de oorzaak zeggen?

Koop er eens een en geef dit met vaderdag cadeau.

Wij raden U aan het niet eerst zelf te lezen want dan geeft U het beslist niet meer weg en moet U een tweede exemplaar kopen om dat cadeau te geven.

NIEUWE VOORZITTER

Voor het O.C.G.L. ben ik niet onbekend. In november 1982 behoorde ik immers tot de oprichters. Ik herinner me die bijeenkomst nog goed, die in het Eykhagencollege plaatsvond onder het toezicht oog van Notaris Van Putte.

De gemeentelijke herindeling van Zuid Limburg had net zijn beslag gekregen en velen vonden het wenselijk dat in 't nieuwe Landgraaf een heemkundevereniging opgericht zou worden. Niet omdat dit sjiek zou staan, maar omdat in Landgraaf veel aanwezig was dat behouden moest blijven. Neem de talrijke archeologische overblijfselen die in onze gemeente gevonden zijn. Waar zijn deze gebleven? Velen van ons weten nauwelijks meer dat in onze gemeente heel veel is gevonden. Dat werd echter allemaal naar musea op talrijke plaatsen in Nederland gebracht, vooral naar Leiden, Maastricht en Heerlen, zodat onze eigen mensen ze nauwelijks meer te zien krijgen. Maar ook nu wordt in onze contreien van alles gevonden. En wat is er bekend van de vroegere inwoners van deze streek? Daarbij vraag ik niet alleen aandacht voor mensen die duizenden jaren geleden hier woonden, maar evenzo voor de bewoners die in de Franse tijd hier woonden of recent werkten in de kolenmijnen.

Wie kan me iets vertellen over 't kramerslatijn van Nieuwenhagen. Pas las ik dat "Minotes plast kent" betekent; "ik drink bier". Hoe zat dat taaltje in elkaar?

Bij naspeuringen om een geschikte lokaliteit te vinden voor het Genootschap, stuitte ik op de oude Nieuwenhaagse molen in de Gatestraat.

Praat je met oudere Nieuwenhagers dan hoor je dat ze daar vroeger gespeeld hebben en de molen nog hebben zien werken. Is daar al eens iets over gepubliceerd? Is 't alleen een mechanische molen geweest of stond de molen er al eerder?

Aan de Hoofdstraat in Schaesberg lag het Ringenshuisje, waar later de familie Lutgens woonde. Wat is hier van bekend?

Hoever komt de genealogische sectie terug in de historie? Gaat het verder terug dan tot hen die hier in de Franse tijd (1800) woonden?

Dat waren vragen, die we bij de oprichting ook al hadden. Intussen is al heel wat bestudeerd door

een groot aantal actieve leden. Lees maar de talrijke bulletins en vooral de prachtige jaarboeken, die sindsdien verschenen zijn. Toch zal er nog veel moeten gebeuren. Steeds weer ontdekken onze leden nieuwe dingen. Deelnemen aan het werk van onze vereniging is dan ook een geweldige hobby. Wie er door gegrepen wordt, kan er niet meer vanaf blijven. Hij of zij beleeft prachtige momenten als hij/zij weer iets gevonden heeft en als hij dat kan vertellen aan zijn medeleden en aan andere bewoners van Landgraaf. Dat geeft plezier, daarvandaan dat de Heemkundevereniging zo'n goede en trouwe leden heeft. Toen me gevraagd werd van dat Genootschap voorzitter te worden, heb ik dat dan ook volgaarne gedaan. Ik zal mijn best doen. Ik zal nog wel vaker van me laten horen. Ik wil deze keer echter niet nalaten dank te zeggen aan mijn voorganger, de heer Martin Derks, die met veel enthousiasme gedurende 5 jaren de Vereniging heeft geleid. Hij schuwde niet om allerlei karweitjes op te knappen. Met veel plezier denk ik terug aan de excursie naar Aken, die onder zijn persoonlijke leiding stond. Hij toonde zich een volwaardig gids, die alles wist van de vroegere Kaiserstadt. Zijn gezondheid liet niet toe dat hij langer voorzitter bleef. We hopen echter dat hij spoedig weer deelneemt aan het werk van ons Genootschap.

Wiel Ringens.

Geld en good verloare,
nieks verloare.

mood verloare,
vöel verloare.

ieëer verloare,
mieë verloare.

zieël verloare,
alles verloare.

NATUURMONUMENTEN en KARTOGRAFIE.

De afgelopen maanden zijn we gestart met het maken van dia's van bepaalde monumenten in onze gemeente. De eerste film is gemaakt en getoond op onze maandelijkse bijeenkomst.

Wij zijn begonnen in Rimborg en gaan nu verder. Aan de hand van het boekje; "Kruisen en Kapellen", zal ook hiervan een diaserie worden gemaakt. Wie hieraan wil meewerken is van harte welkom. Kom eens op onze bijeenkomst, iedere eerste maandag van de maand, op het adres; Kempkensweg 2.

Intussen zijn we ook begonnen de restauratie van de watermolen van Strijthagen op film vast te leggen, 'n heel interessant gegeven.

Hopelijk wordt het een mooie zomer zodat we buiten veel opnamen kunnen maken.

Wij hebben met 6 O.C.G.L. leden een les gegeven voor de hoogste klassen van de Jenaplan-school te Nieuwenhagerheide. De onderwerpen waren door de kinderen gevraagd, n.l. de Pre-historie, de bokke-rijders, de Romeinen, de 2de wereldoorlog, de Limb-mijnen en de Landgraaf. Iedereen had iets meegenomen b.v. 'n urn, 'n vuistbijl, 'n mijn-jasje, enkele steenvondsten, enz. De kinderen waren zeer geïnteresseerd en heel tevreden.

M. Nederpel.

ARCHEOLOGIE en CULTUUR.

In mei heeft onze sectie een rondwandeling gehouden in het gebied rond Achter de Winkel. Deze stond onder leiding van dhr. T. Merx en werd als zeer interessant ervaren. In juni is het grootste deel van de bijeenkomst besteed aan allelei punten die onze sectie en de vereniging aangaan. In het tweede deel kwam "de kunst" aan de orde. Een onderwerp dat zo uitgebreid is, dat we daar later in het jaar meer aanschouwelijk op terug willen komen.

Voor donderdag 6 juli is een rondwandeling bij de Brandenberg gepland. Daartoe ontmoeten we elkaar om 19.00 uur op het Sun-plein. Van hieruit vertrekken we per auto naar de Vogelzankweg. Iedereen kan aan deze wandeling, waarin ook de uitbreiding van de golfbaan is opgenomen, deelnemen. Misschien is het wel de laatste keer, dat U hier de hangvennen kunt zien. Hopelijk mogen we veel mensen begroeten, want het beloofd een interessante tocht te worden.

W.B.

WERKGROEP ARCHEOLOGIE

De leden van de werkgroep zijn niet alleen individueel bezig geweest. Ook aan het monument Landgraaf is bijzondere aandacht besteed. Daartoe zullen een aantal instanties aangeschreven worden om tot een betere bescherming van het monument te komen. Ook met "ons" monument in de Groenstraat zijn enkele hoopgevende vorderingen gemaakt. Getracht word ook, om in samenwerking met het IVN en de gemeente, enkele natuurlandschapjes onder speciale bescherming te stellen. Verder hebben we een vruchtbaar gesprek gehad met dhr. P.Kusters en dhr. Lauwers van de gemeente Landgraaf. Aan de Heistraat werd een proefboring gedaan. Wie komt ons helpen?

W.B.

E leëve lank

E leëve lank, 't liekt zoeë vööl,
Wie flot is 't vurbi-j,
d'r sjunne tied va kink zieë,
va grötter weëde, ónbezörgd en vri-j.

Dan, óngemerck, e hoehs vol kinger,
't leëve is zoeë vol, mar óch zoeë good,
ginne moment vur trük te kiekke,
mar vurwarts geet 't, joar in, joar oeht...

Dan ópins, d'r tied vilt sjtil..
doe bis alling nog uëverblieëve,
vööl, wat dich ummer leef geweë,
is nit mieë doa, is aafgesjrieëve!

Dan raps de alle sjerver mar bi-jee,
begins ze wer aanæ te liehme..
Dat kost waal mujte, mar 't loeënt,
de zón, die ónger góng, die geet wer sjiehne.!

E.M.-C

DIALECT.

Hebben we in de heerlijke, warme Meimaand op onze lau-
wren gerust? Dan zal dat heel vlug moeten verande-
ren, want er is veel werk aan de winkel.

We hebben de dialectvragenlijst nr. 96 ontvangen van
de Nijmeegse Centrale voor Dialect en Naamkunde van
de Kath. Universiteit Nijmegen..en die wil ingevuld
worden.

Voorwaar, een heel karwei; 142 vragen, die allemaal
de kerk"tot onderwerp hebben. We moeten dus van alles
de plaatselijke benamingen opgeven. Bij onze laatste
sektie-bijeenkomst hebben we ons al vol ijver op het
werk gestort, maar we zullen aan alle kanten onze voel-
horens moeten uitsteken, om deskundige hulp te krij-
gen..en dat zal lukken ook! Nu dachten wij ook in eer-
ste instantie, dat dat wel 'n fluitje van 'n cent
zou zijn,. (we hebben in onze jeugd immers de halve tijd
in de kerk doorgebracht) maar dat viel hard tegen.
Met de kirkbank, d'r wiewatersbak, d'r oksoal, de
vrouwlütsziej en de manslütziej, 't kirkevinster,
't vootebenksjke, d'r preëksjtool, d'r biechsjtool,
de hilligebilder, d'r keëtsebak, d'r offerblok, d'r
krütsweg, 't altoar, d'r kirkhof, 't graafkrüt, 't
liehkehüske, 't kapelke enz. enz. hadden we natuurlijk
geen moeite, maar verder blijven er heel veel vraag-
tekens over;..dus, aan het werk, mensen! Als deze ge-
neratie het niet doet, wie dan wel? De jongeren hebben
geen eelt meer op de knieën van het op de knielbankjes
zitten; de meesten weten alleen, hoe een kerk er van
buiten uitziet!

Met de "koel"woorden zijn we ook nog niet aan 't eind.
Van buitenaf krijgen we nog steeds uitdrukkingen aan-
gereikt, waar we dankbaar gebruik van zullen maken.
Met genoeg stellen we vast, dat er toch wel meer be-
langstelling voor het dialect is, dan men soms geneigd
is te denken. De dialect-vereniging Veldeke verzorgt
de laatste tijd steeds meer de gezellige gedeelten van
feestavonden met voordrachten in proza en dichtvorm.
Ook daaraan werkten wij al divers keren mee.

Maar het is niet alleen de bedoeling, dat de oudere
generatie het dialect bewaart, maar veeleer, dat de
jonge mensen liefde voor hun moedertaal krijgen! En
dan mag ik in dit verband zo graag het lied horen:
"Leven Heer, loat ós Limburg Limburg(s) blieve, van
Jos Meessen, de jonge Limburgse zanger, met zijn warme
stem en gevoelige teksten. Hij breekt met zijn voor-
drachten een lans voor alles, wat een Limburger dier-
baar is en moet blijven.

Het Bargoens, waar we mee bezig waren, zal dus even moeten rusten, maar dat loopt niet weg.

Wie zei, dat het Bargoens ook een taaltje van de bokkerijders was en wie zegt, dat alle bokkerijdersverhalen alleen op fantasie berusten, iets waar we altijd zo "heilig" aan geloofd hebben!

Zal de heer "Augustus" het in "September" uit de doeken komen doen? Ich bin zoeë gesjpanne, wie inne reëge-sjirm!

Verder moet ik nog even iets rechtzetten uit het verslag van onze dialect-sektie van het vorige bulletin!

Daar heb ik in de laatste alinea een storende fout gemaakt. Deze alinea moet als volgt luiden:

En zou de Fransman niet een massa eau's en au's door o kunnen vervangen? Maar hij peinst niet over vereenvoudiging. Alleen wij Nederlanders, wij blijven peinzen.

E.M.-C.

RECTIFICATIE

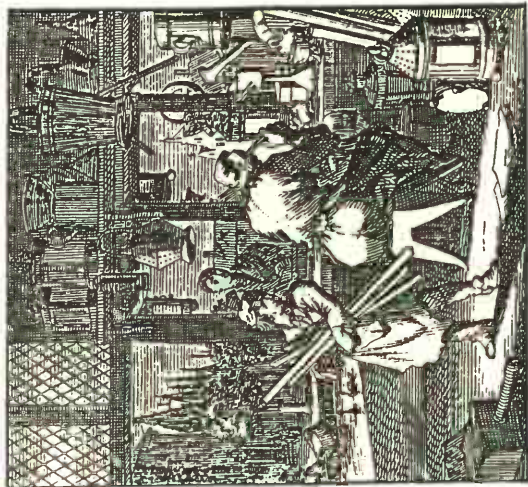
Een aandachtig lezer bemerkte een storende vergissing in ons vorig Bulletin.

N.l. op pag 82 staat vermeld dat de eerste echtgenote van Joris van Schaesberg overleed op 24 sept. 1510.

Dit moet zijn gehuwd op 24 september 1510 met Anna Judenkop van Strijthagen. Dochter van Michael Judenkop van Strijthagen en Margaretha van Hulsberg. Zijn tweede huwelijk sloot Joris op 28 juli 1540 met Merrhen Elisabeth v. Bonadell.

DE LANTAARNMAAKER.

Wilt gy niet dwaalen, Volg Jezus straaelen.

Het woord des Heeren licht ons voor,
 Als een lantaaren voor de voeten,
 In 's werelds nacht, op 't duister spoor,
 Daar 't leven staat gevaar te ontmoeten;
 Men houd' zich by die leidstar dicht,
 Tot hy ons brengt in 't eeuwig licht.

DE KOPERSLAAGER.

Als 't zal bereid zyn, Zal 't eind der stryd zyn.

Daar zyn veel slagen toe van doen,
 Eer 't werkstuk komt tot zyn fatsoen:
 Zo treft een hamer op de vroomen,
 Van wederwaardigheid, op dat
 Het eeuwig menselyk zielenvat
 Tot een bekwaamen stand mogt komen.

DE MESSEMAKER.

Dear lachen zy, Woont weenen by.

Het mes in een verkeerde hand,
Maakt een gevaarlyken stand,
Dies word het kind dat spel ontnoomen:
Zo is het geen, wat gaat naar wens,
In 's werelds welzyn voor den mens,
Om tot groot ongeluk te komen.

DE ZWAARDVEEGER.

Een schaepe dat nooit bloed vergoot
En draagt geen wolfaklaauw aan zyn poot.

Die 't lam wil volgen op zyn treden,
Komt in dees kraam geen geld besteeden,
Want zyne vyand vreesst geen kling:
En and'ren die zich vyand toonen,
Moet hy met lydzaamheid beloonen,
Zo als de Meester voor hem ging.

"D'R BLAUWE POAL"(STENEN SPREKEN)

"Jammer dat men zo weinig gevoel heeft voor historische monumenten door ze te verplaatsen", aldus J.J.Jongen in 1954.

Hier doelde hij op twee grensstenen, zoals "d'r blauwe poal" waarvan reeds melding gemaakt is in ons vorig bulletin, zonder op hun oorsprong of geschiedenis in te gaan.

De twee stenen, welke J.Jongen bedoelde, waren ergens uitgegraven omdat ze als grenspaal (door grenswijziging) niet meer noodzakelijk waren. De hardheid en kwaliteit van de stenen was van dien aard dat men ze goed kon gebruiken als "schamp-palen" ter bescherming van het midden in de straat staande wegkruis. (Gatestraat hoek Hoogstraat).

Met schappaal wordt hier bedoeld een grote harde steen welke veelal, iets schuin in de grond geplaatst, dienst moest doen om de grote karrewielen de goede weg te laten volgen zodat ze geen schade aanbrachten aan b.v. een poortingang of straathoek. Hier was het voor diegene welke met paard en wagen de bocht om het kruis niet ruim genoeg namen.

Enkele grenspalen zijn bewaard gebleven, waaronder ook de grenssteen die nu door de scholengemeenschap "Brandenberg" is geadopteerd (zie vorig bulletin).

Heemkunde komt hier van pas voor diegene die naast een jaartalopsomming bij genealogie meerdere wettenswaardigheden van de familiesamenstelling willen weten.

De in 1815 samengestelde provincie Limburg wordt in het jaar 1839 (19 april) wederom in tweeën gedeeld. Een abrupte scheuring in het Limburgse gebied, doch valt in het niet als men dit vergelijkt met de deling van de landen van Overmaze in 1661.

Het land wordt gedeeld zoals een koek, zonder pardon voor de bewoners of het grondbezit, b.v.:

Ubach over Worms behorende tot het Land van
Nieuwenhagen 's-Hertogenrâde, wordt Spaans.
valt samen met Heerlen aan de
Staatse Republiek.

Schaesberg komt aan Spanje, opaan drang van Graaf Johan Frederik van Schaesberg (vanwege het Katholicisme).

Nieuwenhagen, een Staatse enclave in het Spaanse gebied, had een anti katholiek bewind zodat men de kerk op Spaans gebied van U.o.W. realiseerde. De benaming "Spaans kentje" (Spaanse kant) is er aan overgehouden, zo ook de kadastrale benaming "An gen ing (Aan het einde van de landsgrens). Nieuwenhagen was slechts door één neutrale weg, door de Heerlijkheid Schaesberg, met Heerlen verbonden, zoals in het Partagetraactaat bepaald. Het grondgebied van de Heerlijkheid Schaesberg werd door deze neutrale weg in tweeën gedeeld, maar de inwoners mochten van deze weg onbelemmerd gebruik maken.

Deze vrije passage was de aanleiding dat deze weg de naam kreeg van "passeer- of pasweg". Hiermede was bedoeld de weg van Leenhof tot de grens met Nieuwenhagerheide.

Vanaf het Streperkruis tot aan Lichtenberg heet de weg nu nog Pasweg.

Vreemde voertuigen moesten van en naar Schaesberg tol betalen. In Nieuwenhagen gebeurde dit in het kantoor gelegen tegenover het met schamppalen beveiligde kruis. (de huidige woning van de familie Souren, Hoogstraat 177). Dit pand wordt ook nu nog door de mensen het "kantoer" genoemd.

Invoerrechten op bier, graan en vee werd geïnd door de tolbaas die het tolhuis bewoonde.

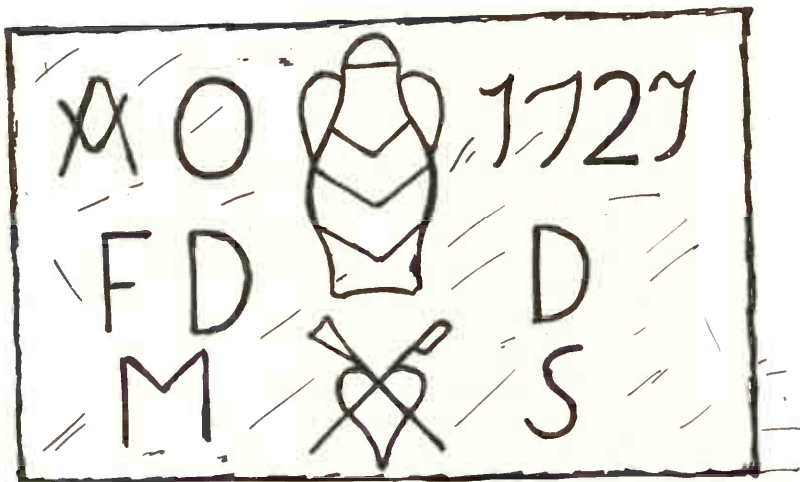
Schaesberg heeft aan haar tolhuis geen benaming overgehouden maar wel een gedenksteen in het achterhuis van de voormalige tolbaas (nu Kampstraat 4).

Hier woonde in de eerste helft van de achttiende eeuw een tolmeester van Zijne Keizerlijke Majesteit Karel VI van Oostenrijk.

Tussen haakjes; spraken we hiervoor over Spaanse gebieden en nu over Oostenrijkse, dan komt dit omdat er geen troonopvolger was bij het overlijden van Karel II van Spanje en daarom door erfenis het gebied in Oostenrijkse handen kwam.

De dienstdoende tolmeester; Frans Dirk Dortants was gehuwd met Machtildes Spierts zodat op de steen de initialen F.D.D. en M.S. zichtbaar zijn en het jaartal 1727.

Verder de symbolen van zijn bedrijf, zodat de steen ons verteld dat F.D.Dortants, naast tolgaarder ook bierbrouwer was.

Het tolhuis diende tevens als pleisterplaats of herberg waar het bier de wachttijd diende te korten.

De tolheffing bleef tot het jaar 1786 toen bij het Verdrag van Fontainebleau Schaesberg eveneens bij de Republiek werd ingedeeld en Staats werd. De neutrale-weg of Passage-weg (de verbindingsweg tussen Heerlen en Nieuwenhagerheide) is nu in moten gedeeld die vermeld staan onder de namen; Heerlenseweg, Pasweg en Kampstraat.

In overlevering blijft de herinnering aan de benaming " 't kantoer" terwijl de gevelsteen de naam en beroep van de keizerlijke dienaar aangeeft. Dat men in het vroegere Heerlense (nu Landgraafs) gebied de houten "grens-markerings-palen" door van landswapens voorziene stenen grenspalen heeft vervangen, geeft aan dat men hiermede de onderlinge twisten wilde voorkomen over het gebruik der Gemene Heide. De steen moest duidelijkheid verschaffen over de vraag tot hoever men van zowel Heerlen, Rimborg - U.o.W. en Nieuwenhagen kon gaan om de algemene heide te gebruiken.

Voor de genealogie een duidelijke splitsing der familie's, voor de gemeentelijke diensten verschillende officiële talen o.a.;

Nieuwenhagen: Nederlands,
 Schaesberg : Frans en
 Eygelshoven : Duits.

Alleen de bevolking bediende zich van het eigen Limburgs dialect, weliswaar met kleine verschillen in elk gehucht, maar voor iedereen verstaanbaar. Onze dialectgroep hoopt dit spraakgebruik levendig te houden, terwijl voor het opstellen van een familie onderzoek of stamboom ons vroeger leefpatroon een waardevolle aanvulling is bij de verworven jaartallen.

ha.er.

Zebra-sjtriehp

Ich sjton vur d'r zebra en wach...
 ich weul mich verloare,
 bin ich te vreug geboare?
 Ich kan mich nit sjikke
 in al dat gejach.

Woeë mót ich hin vur e bietje rów?
 ich weul e tiedje
 ging lüj mieë zieë.
 Ging auto's, ging brommers,
 ging zebra's mieë.
 Ich bin 't zat.
 al dat gesjpow.

Dan, endlich is de sjtroat ins vri-j...
 ich ren eruëver,
 zoe zieër, wie ich kan,
 mar ich weet, wen ich
 gliেকে d'r trükweg han,
 dan begint de ieëlend
 wer óbbenuj.

E.M.-C.

NIEUWENHAGEN CA.1839

Dit ter gelegenheid van het feit dat het 150 jaar geleden is dat Belg.en Ned. Limburg gescheiden werden. Onwillekeurig zoekt men toch naar feiten die zich rond die tijd hebben afgespeeld.

Bij de Belgische opstand in 1830 stond bijna heel Limburg aan de zijde van de Belgen. Ook Nieuwenhagen heeft negen jaar lang van 1830 tot in de loop van 1839 deel uitgemaakt van het nieuwe Belgische Koninkrijk.

Nieuwenhagen als gemeente was ontstaan onder het Franse bewind, als zelfstandige parochie ontstond het eveneens onder buitenlands bewind, nu echter onder het Belgische.

Bij besluit van de bisschop van Luik van 19 april 1831 werd Nieuwenhagen een zelfstandige parochie. Van de gevoelens der inwoners van Nieuwenhagen bij de aansluiting van Limburg bij België is in de archieven niets te merken, dit in tegenstelling tot sommige andere gemeenten.

Ingevolge het besluit van het gouvernement provisoire van 8 oktober 1830 moesten de notabelen (Zij die een bepaalde som aan belastingen betaalden en zij die een vrij beroep uitoefenden) een burgemeester, assessoren en raadslieden kiezen. Met de Belgische gemeentewet van 30 maart 1836 traden nieuwe bepalingen in werking en verviel ipso facto het zojuist genoemde gouvernementsbesluit van 8 oktober 1830.

In deze wet werd de gemeenteraad en niet meer de burgemeester op de voorgrond geplaatst.

De raadsleden werden door de kiesgerechtigde inwoners gekozen en wel rechtstreeks, de burgemeester en de schepenen werden door de koning uit de leden van de raad benoemd.

De termijn van zitting van de gekozenen en benoemden was zes jaar. Om de drie jaar zou de helft der raadsleden aftreden. De schepenen behoorden voor de ene helft bij de eerste en voor de andere helft bij de tweede reeks.

De burgemeester bij de tweede.

Het aantal raadsleden, inclusief de burgemeester en schepenen was afhankelijk van het aantal inwoners en bedroeg 9 in gemeenten tussen 1000 en 3000 inwoners, de categorie waartoe Nieuwenhagen behoorde, dat volgens de gemeentebegroting van

1836, 1078 inwoners telde.

Bij de eerste verkiezingen in Nieuwenhagen werd J.A.Borghans tot burgemeester gekozen.

De laatste burgemeester onder Nederlands bewind, M.J.Keybets, werd tot assessor gekozen.

Helaas zijn de verkiezingsstukken uit 1830 niet bewaard gebleven. Dit in tegenstelling tot de stukken van de verkiezingen van 1836, die de gemeenteraad voor het eerst op de voorgrond plaatste bij het besturen van gemeenten.

Deze stukken uit 1836 leren ons, dat men in Nieuwenhagen nogal moeite had met de toepassing van de voorschriften van de nieuwe gemeentewet. Er zijn drie keer verkiezingen nodig geweest om een voltallige raad bijeen te krijgen.

Na twee geannuleerde verkiezingen werd bij de derde verkiezing een negende raadslid gekozen.

Tot burgemeester werd benoemd M.J.Keybets, die reeds van 1823 tot aan de belgische opstand in 1830 burgemeester was geweest en in 1830 tot assessor was gekozen.

Van 1830 tot 1836 was Johan Anton Borghans burgemeester geweest.

In 1835 ontving burgemeester Borghans een kleine beloning uit de gem. kas. "Ze is lang niet toe-reikend voor een ambtenaar, die met zulk een vlijt en oplettendheid zijn gemeente bediend en de inwoners zoveel mogelijk zoekt te beschermen en geen moeite spaart om voor het welzijn van de ingezetenen te zorgen".

Wegens zijn verdiensten acht de raad van Nieuwenhagen het billijk zijn tractement voor 1836 van 64 frank tot 106 frank te verhogen.

Ingevolge het Londens tractaat van 19 april kwam de ene helft van Limburg aan België en de andere helft bij Nederland.

In de samenstelling van het plaatselijk bestuur kwam voorlopig geen verandering.

De eerste mutatie had plaats toen J.W.Boermans bij koninklijk besluit van 26 december 1842 tot burgemeester werd benoemd als opvolger van M.J.Keybets.

Geen vlag 23 mei 1841.

"In de gemeente Nieuwenhagen is geen Nederlandsche Nationale vlag voorhanden en is tot nu toe niet

aanwezig geweest. Maar eventueel heeft de Heer Ontvanger Janssen, die het Bureau der Directe Belastingen ad interim bedient, een vlag voorhanden, waarvan wij reeds gebruik maakten op 28 februari 1841, geboortedag van Zijne Koninklijke Hoogheid.

Bij aankomst van zijne Majesteit in dit gewest, zullen wij van dezelfde vlag gebruik maken, zegt de Burgemeester van Nieuwenhagen.

Voorals de Nieuwenhagers iets nodig hadden, b.v. subsidie, wisten ze met de honingpot te werken.

Dat bleek al in 1819 toen men geld vroeg bij provincie en rijk om een put aan te kunnen leggen. In 1839 wilde men een gemeentelijke school oprichten en vroeg/die men meende te krijgen, zoals in een schrijven uit 1841 staat; " wij nog Oude Vaderlandsche Kinder zijn, en nooit hoegenaamt geen deel genomen hebben aan de Belhaamers."

↳subsidie

Uit: Enkele aantekeningen over de gemeente Nieuwenhagen en haar verleden.

Verdere gegevens van H.J. Spierts uit Sijpeveld.

Wiel Beckers.

Zit ieër trük van vakans?
Hat ieër alles nog gans?
Gee pech gehad?

Vreëm kos good verdrage?
En hant uch de blage
vöel sjpas gemak?

Zit ieër good oehtgerès?
of makt nujje sjtress
uch 't leëve sjwoar?

Dan lekg vanaaf hÿj
wer get kwartjes ópziej
vur 't anger joar.

E.M.-C